

Nr 152.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning angående utförsel av socker under viss tid utan erläggande av sockerskatt m. m.; given Stockholms slott den 31 mars 1916.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att *dels* antaga följande

Förslag

till

förordning angående utförsel av socker under viss tid utan erläggande av sockerskatt.

Härigenom förordnas som följer:

Utän hinder av vad 4 § i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker innehåller därom, att vad i samma paragraf är stadgat om utförsel av socker utan erläggande av sockerskatt icke skall äga tillämpning, så länge den i Bryssel den 5 mars 1902 avslutade konventionen angående beskattningen av socker är för Sverige gällande, skall det tillkomma Konungen att medgiva, att under tiden intill den 1 juni 1917 må på de villkor, som i ovannämnda paragraf ävensom för varje särskilt fall av Konungen bestämmas, utförsel av raffinerat socker till Norge utan erläggande av sockerskatt äga rum i den omfattning, som av Konungen medgives, dock högst till en mycken-

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 1 saml. 131 häft. (Nr 152.)

het, som motsvaras av till riket efter den 1 januari 1916 importerat råsocker, varvid 90 kilogram raffinerat socker skall anses motsvara 100 kilogram råsocker.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling;

dels ock medgiva att vid utförsel av socker, som kan komma att äga rum på grund av bestämmelserna i förenämnda förordning angående utförsel av socker under viss tid utan erläggande av sockerskatt, må, under de villkor Konungen föreskriver, restitutionsvis av tullmedlen utbetalas 8 öre för varje kilogram av den utförda varan.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars
1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Vennersten anförde:

I underdåniga skrivelser den 21 och 26 februari 1916 har svenska sockerfabriksaktiebolaget gjort framställning om viss skattefri export av socker till Norge ävensom i samband därmed om viss tullrestitution vid sockerutförseln.

Innan jag går att närmare redogöra för bolagets förevarande hemställan, tillåter jag mig bringa i erinran, att under vissa tider efter den nuvarande världskrisens inbrott skattefri utförsel av socker varit i viss omfattning av statsmyndigheterna tillåten. Sålunda antogs vid 1914 års senare riksdag på Kungl. Maj:ts därom gjorda hemställan en förordning, enligt vilken Konungen ägde medgiva, att under en tid av sex månader,

efter det förordningen trätt i kraft, socker finge utan erläggande av sockerskatt utföras till Norge i den omfattning, Konungen medgäve, och under vissa närmare angivna villkor. Någon sockerexport i enlighet med bestämmelserna i nämnda förordning, som utfärdades den 1 oktober 1914, kom emellertid ej till stånd under den tid, författningen i fråga var i gällande kraft. För 1915 års riksdag framlade Kungl. Maj:t i proposition den 24 april 1915, nr 189, till grund för vilken låg en av svenska sockerfabriksaktiebolaget gjord framställning, nytt förslag om tillfällig skattefri sockerexport. Detta förslag, som ej begränsade exporten till visst land, blev, såsom framgår av riksdagens skrivelse den 26 maj 1915, nr 189, av riksdagen antaget. Enligt den i anslutning härtill den 1 juni 1915 utfärdade, ännu i kraft varande förordningen i ämnet äger Konungen medgiva, att utan hinder av vad 4 § i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker innehåller därom, att vad i samma paragraf är stadgat om utförsel av socker utan erläggande av sockerskatt icke skall äga tillämpning, så länge den i Bryssel den 5 mars 1902 avslutade konventionen angående beskattningen av socker är för Sverige gällande, under tiden intill den 1 april 1916 utförsel av socker utan erläggande av sockerskatt må äga rum i den omfattning, som av Konungen medgives, dock högst för en myckenhet av 35,000,000 kilogram, samt på de villkor, som i ovannämnda paragraf ävensom för varje särskilt fall av Konungen bestämmas.

Ifråga om de motiv och grunder, som varit avgörande för statsmyndigheternas omförmälda beslut om skattefri sockerexport samt övriga i samband därmed stående förhållanden, ber jag att få hänvisa till vad därom innehålles i nyssnämnda proposition och riksdagens skrivelse.

*Svenska
sockerfabriks-
aktiebolaget.*

Vad nu svenska sockerfabriksaktiebolagets förevarande framställning beträffar, har bolaget i skrivelsen den 21 februari 1916 till stöd för densamma, efter att hava erinrat att utbytet av 1915 års vitbetssockerskörd blivit opåräknat ogynnsamt, vidare anført:

»Den kvantitet råsocker, som av nämnda års skörd producerades till våra fabriker, blev cirka 25,000 ton mindre än 1914 års skörd, ehuru odlingsarealen för båda åren var i det närmaste lika (1914: 28,534.9 har — 1915: 28,394.1 har).

Denna omständighet tillsammans med det förhållandet, att sockerkonsumtionen i landet under 1915, särskilt den senare delen av året, avsevärt ökades i proportion till konsumtionen under vanliga år, har framkallat en situation, som icke utesluter möjligheten av att landets förråd av socker, om konsumtionen såsom den synes tendera alltjämt bibehåller sig på samma höjd eller ännu ytterligare ökas, skulle kunna taga slut, innan den nya skörden på hösten 1916 kan föras i marknaden. Under tiden 1 september 1915—1 februari 1916 har enligt kungl. kontroll-

styrelsens uppgifter till fritt bruk (inom landet) utlämnats cirka 12,600 ton mera än under samma månader 1914—1915. Dessa nu angivna faktorer ävensom — ehuru i mindre mån — exporten av cirka 15,000 ton socker till Norge, medgiven och verkställd, innan de andra faktorerna blivit kända, hava haft till följd, att det överskott av socker, som i Eders Kungl. Maj:ts nädiga proposition nr 189 till 1915 års riksdag med stöd av då kända förhållanden beräknades skola vara till finnandes i landet den 1 november 1915, eller omkring 50,000 ton, väsentligen reducerats.

Vårt bolag har för de båda närmaste kampanjerna sökt förekomma liknande eventualiteter i fråga om vitbetskörden till våra fabriker, i det att bolaget inbjudit till ökad vitbetsodling för dessa kampanjer och därvid för innevarande år genom ett extra bidrag till odlarne för täckande av en del av de ökade priserna å konstgödning direkt uppmuntrat odlingen. Den ökade betodling, som härigenom framkallats, giver också de bästa löften om att landets vitbetskörd under innevarande och nästa år skall, om icke ren missväxt inträffar, fullt betrygga landets behov av socker för de av dessa års skördar beroende konsumtionsperioderna. Ökningen av betodlingen till våra fabriker uppgår för innevarande års kampanj enligt uppgifter, inhämtade från fabriker i mitten av denna månad, till omkring 5,300 har. Men härmed är icke den risk utesluten, varom vi ovan givit antydan, att, innan detta års skörd blir tillgänglig i marknaden, under någon del av året skulle kunna uppstå svårigheter att förse konsumtionen med tillräckliga kvantiteter socker. För att i sin mån medverka till undanrödjandet av denna risk är svenska sockerfabriksaktiebolaget betänkt på att importera råsocker och hålla i reserv för den inhemska marknaden.

Om emellertid det skulle visa sig, att det importerade sockret icke skulle behövas för denna marknad, skulle detsamma i motsvarande grad bliva för bolaget ekonomiskt mycket betungande. För denna eventualitets skull måste bolaget, såvitt ske kan, tillförsäkra sig möjligheten till export av socker i samma omfång, som en import icke kan av bolaget avyttras inom landet. Export av socker har — såsom det ju visat sig — under nu rådande förhållanden kunnat ske till vårt grannland Norge, och bolaget har ingen anledning antaga annat än att en ytterligare export dit skulle kunna med fördel återupptagas av de sockerkvantiteter, som kunna undvaras inom vårt eget land. Bolaget anser sig dock icke böra ifrågasätta sådan export i annan mån än att en motsvarande import ägt rum och det importerade sockret visat sig icke längre erfordras som reserv för den inhemska konsumtionen. Om och när en export ur denna sistnämnda hänsyn bör kunna medgivas, får naturligtvis bliva beroende på Eders Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

Då den enda export, som vi kunna tänka på att verkställa, av flera skäl icke gärna skulle kunna ifrågasättas till annat land än Norge, i vilket land icke finnes något raffinaderi, måste exporten omfatta raffinerat socker. För att exporten i övrigt skall kunna ske, är det uppenbarligen nödvändigt, att detta socker icke belastas med den tull, som för motsvarande kvantitet importerat råsocker måst erläggas, icke heller med den svenska konsumtionsskatten. Det är därför nödvändigt, om vi skola kunna inlåta oss på den tillämnade importen, att möjlighet finnes för Eders Kungl. Maj:t att i sammanhang med de medgivanden, som i varje fall kunna givas om rätt till export av raffinerat socker, också befria den exporterade sockerkvantiteten från pålagorna av tull och skatt.

För skattens del antaga vi, att en prolongation lämpligen kunde hos inne-

varande års riksdag begäras av det bemyndigande, som genom kungl. förordningen den 1 juni 1915 inrymts åt Eders Kungl. Maj:t att tillåta skattefrihet för socker, som exporteras, vilken kungl. förordning upphör att gälla den 1 nästa april. Tiden för en sådan prolongation bör, om den icke anses kunna utan vidare sättas till den dag, då den s. k. Brysselkonventionen utlöper, utsträckas så långt, att en ytterligare prolongation, om förhållandena skulle göra en sådan önskvärd, må kunna ske inom utgången av 1917 års riksdag. Beträffande kvantitetsgränsen för exporten antaga vi, att den skulle kunna helt allmänt bestämmas till det kvantum raffinad av alla slag, som motsvarar det importerade råsockret. Vid bestämmandet av relationen mellan råsocker och raffinad torde den beräkning av 88.25 procent utbyte, som lagts till grund vid restitution av tull för importerat råsocker, vilket — raffinerat — från riket åter utföres, vara lämplig att bibehålla.

För avlyftandet från de partier raffinerat socker, vilka kunna komma i fråga att exporteras, av den tull, som vi måste erlagga vid importen av motsvarande partier råsocker, äro nu gällande bestämmelser i § 13 av tulltaxeförordningen icke tillfyllest. Dessa bestämmelser förutsätta nämligen export av förädlad vara ur just de samma råvaror, som förut blivit importerade. En sådan specificerad produktion kan icke vid våra fabriker anordnas. Dels kan icke vid något av våra raffinaderier hela den kvantitet råsocker lagras, som det skulle komma i fråga att importera (den första importen är avsedd att omfatta omkring 10,000 ton). Importen måste därför uppläggas vid flera av våra fabriker. Då vid dessa överallt redan finnes lager av inhemskt råsocker, skulle vid förarbetningen ett särskiljande av det inhemska och utländska råsockret bliva praktiskt taget omöjligt att genomföra och varken av oss eller någon kontrollanordning kunna övervakas. Och dels är det just importens ändamål att bereda ett reservlager, som bör kunna förarbetas för den inhemska konsumtionen i den mån så behövs, innan motsvarande råvara kan produceras vid våra egna råsockerfabriker. Raffinad av inhemskt råsocker måste därför vid export kunna få ækvivalera importerat råsocker i den mån, det vid nya skördens framkomst visat sig, att import skett i ett för landets behov obehövt omfång. Härför torde det vara nödvändigt, att ett beslut i laga ordning fattas, som lämnar rätt till samma restitution av erlagd tull för importerat råsocker, som nu är medgiven i § 13 av tulltaxeförordningen eller 8.5 öre per kilogram raffinerat socker, då export skett av sådant socker i motsvarande omfattning. Sådan restitutionsrätt måste inrymmas, oavsett huruvida den exporterade raffinaden framställts ur importerat eller svenskt råsocker, samt för alla slag av raffinerat socker. Med dylika bestämmelser skulle också all kontroll över vilken råvara som kommit till användning för producerandet av det till export avsedda raffinadsockret bliva inom raffinaderierna obehövt.

Ett undantagsstadgande av nu angivet innehåll, vilket ju skulle gälla en begränsad tid, torde vara väl påkallat av de säregna förhållanden, som föranleda den ifrågasatta råsockerimporten. Tidsbegränsningen för ett sådant undantagsstadgandes giltighet torde väl lämpligen böra sammanfalla med gränsen för den här ovan ifrågasatta prolongationen av rätt till medgivande om skattefri raffinadexport, med iakttagande möjligen av den allmänna tidsbegränsningen för tullrestitution vid reexport av förädlad råvara av högst två år emellan import och export.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi i djupaste underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå den nu församlade riksdagen besluta för en

tid, som ej torde böra sättas kortare än till dag efter 1917 års ordinarie riksdags avslutning, *dels att*, utan hinder av vad 4 § i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker innehåller därom, att vad i samma paragraf är stadgat om utförsel av socker utan erläggande av sockerskatt icke skall äga tillämpning, så länge den i Bryssel den 5 mars 1902 avslutade konventionen angående beskattningen av socker är för Sverige gällande, det skall tillkomma Konungen att medgiva, att utförsel av raffinerat socker till Norge utan erläggande av sockerskatt må äga rum i den omfattning, som av Konungen medgives, dock högst till en myckenhet, som vid varje tillfälle motsvaras av importerat råsocker, varvid 88.25 kilogram raffinerat socker skall anses motsvara 100 kilogram råsocker, *dels att* vid utförsel ur riket av raffinerat socker, alla slag, av erlagda tullmedel för importerat råsocker får restitueras 8.5 öre per kilogram, även om det icke styrkes, att det exporterade raffinadsockret är en produkt av importerat råsocker.»

Sedermera har bolaget i skrivelse den 26 februari 1916 vidare anfört:

»Vid avfattandet av den underdåniga framställning, som vi den 21 i denna månad avlätit till Eders Kungl. Maj:t med hemställan, att tillfälle måtte beredas oss under givna förutsättningar dels att exportera raffinerat socker till Norge utan erläggande av sockerskatt, och dels att vid sådan export av erlagda tullmedel för importerat råsocker erhålla restitution med 8.5 öre per kilogram raffinadsocker, hava vi av förbiseende föreslagit restitutionsbeloppet med nu angivna tal eller 8½ öre per kilogram raffinad. Sedan vår uppmärksamhet blivit fästad vid den ändring härutinnan, som trätt i tillämpning från och med den 1 januari innevarande år, att för raffinadsocker restitueras endast 8 öre per kilogram, få vi härmed i underdånighet förklara, att vi naturligtvis icke ifrågasätta restitution för den export, som eventuellt av oss skulle kunna verkställas, med högre belopp än 8 öre per kilogram raffinadsocker.

I anslutning härtill nödgas vi påpeka, att den relation mellan importerat råsocker och eventuellt exporterat raffinadsocker, för vilket skattefrihet skulle ifrågakomma, som i vår ovannämnda underdåniga framställning uträknats, också är felaktig, så att den icke rätteligen kan uttryckas med 88.25 procent. Vilken relation, som ur landets säkerhetssynpunkt bör upptagas mellan importerat råsocker och exporterat raffinadsocker, hemställa vi, att kungl. kontrollstyrelsen måtte få bestämma, då ur denna synpunkt sett förhållandet mellan tullen för importerat råsocker och restitutionsbeloppet för raffinadsocker måhända icke torde kunna anses betryggande och sålunda böra sättas lägre.»

På grund av nådig remiss har kommerskollegium den 1 mars 1916 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att kollegium, under förutsättning att mellanfolkliga överenskommelser icke lade hinder i vägen för föfoganden i den av sökandebolaget önskade riktningen, icke hade något att erinra mot att åtgärd vidtoges för att under viss tid bereda bolaget de åsyftade förmånerna.

Kommerskollegium.

Vidare har kontrollstyrelsen i infortrat utlåtande den 2 mars 1916 i huvudsak yttrat följande:

Kontrollstyrelsen.

»I förevarande framställning har svenska sockerfabriksaktiebolaget icke ifrågasatt rätt att exportera socker under andra förutsättningar, än att en motsvarande kvantitet råsocker verkligen blivit av bolaget till riket införd från utlandet och att det sålunda importerade sockret befunnits icke längre erfordras för konsumtionen inom landet. Beträffande frågan, om och när export av socker bör medgivas, skulle densamma i varje särskilt fall bliva beroende på Eders Kungl. Maj:ts prövning och avgörande.

Den i Bryssel den 5 mars 1902 avslutade konventionen angående beskattning av socker torde så mycket mindre utgöra något hinder för vidtagande av den av bolaget nu föreslagna åtgärden, som det denna gång kan antagas bliva fråga endast om jämförelsevis »minimala och tillfälliga exporter» samt framställningen för övrigt avser tillstånd till export av socker endast under förutsättning att motsvarande kvantitet förut importerats. Då konventionen emellertid enligt överenskommelse den 17 mars 1912 lär för Sverige vara gällande intill den 1 september 1918, är det enligt kontrollstyrelsens förmenande mindre lämpligt att intill sistnämnda dag utsträcka en eventuell rätt att exportera socker utan erläggande av sockerskatt; tiden för medgivande av dylik rätt torde utan olägenhet kunna begränsas till en närmare dag.

Bolaget hemställer, att kontrollstyrelsen skulle bestämma, vilken relation ur landets säkerhetssynpunkt borde upptagas mellan importerat råsocker och exporterat raffinadsocker. I anledning härav föreslår styrelsen, att denna relation redan nu måtte fastställas till 90 procent, då det icke torde kunna anses lönande att importera råsocker med lägre rendement.

På grund av vad sålunda anförts och med hänvisning till de av bolaget angivna skäl har kontrollstyrelsen för sin del ej något annat att erinra mot nu ifrågasatt framställning, än dels att den tid, under vilken det skulle tillkomma Eders Kungl. Maj:t att sålunda medgiva, att export av socker utan erläggande av sockerskatt finge äga rum, synes böra begränsas förslagsvis till den 1 juni 1917, dels ock att den myckenhet raffinerat socker, som vid varje tillfälle finge exporteras, torde böra beräknas på det sätt, att 90 kilogram raffinerat socker anses motsvara 100 kilogram råsocker. I händelse bolagets framställning vinner bifall, lär, på sätt vid föregående tillfällen skett, bestämmelse böra träffas därom, att vederbörande exportör har att vidkännas alla av exporten för staten uppkommande kostnader för kontroll och dylikt.»

Generaltull-
styrelsen.

Jämväl generaltullstyrelsen har på grund av nådig remiss yttrat sig i ärendet den 3 innevarande mars och därvid anför följande:

»Bolaget har ifrågasatt, att restitutionen skulle få utgå med enahanda belopp, som är medgivet i § 13 mom. 1 tulltaxeförordningen, sådant detta författningsrum lyder enligt nådiga kungörelsen den 11 juni 1915 — svensk författningssamling nr 284 — eller 8 öre för kilogram, vare sig det utförda sockret är tillverkat av utländskt eller av inhemskt råsocker. Med avseende å vad bolaget anför synes restitutionsrätten böra utsträckas att omfatta båda dessa slag av socker, men huruvida från teknisk synpunkt skulle finnas oriktigt och för bolaget innebära orättmätig vinst att även beträffande socker, tillverkat av *inhemskt* råsocker, bestämma restitutionssatsen till 8 öre, därom är styrelsen icke i tillfälle att göra något uttalande.

Vidare har bolaget ifrågasatt, att restitutionsrätten skulle få gälla vid utförsel av *alla slag* av raffinerat socker, således även krossat och pulveriserat. Då emellertid den i § 13 mom. 1 tulltaxeförordningen och äldre motsvarande författningar medgivna restitutionsrätten vid utförsel av raffinerat socker alltsedan 1885 års tulltaxa är inskränkt att gälla endast topp-, kandi- och kaksocker efter att därförut — se svensk författningssamling nr 64 år 1879 — hava avsett »raffinerat socker, alla slag», har styrelsen funnit sig icke nu böra ifrågasätta, att restitutionsrätten utsträckes utöver vad i § 13 mom. 1 av gällande tulltaxeförordning är medgivet beträffande socker.

Under förutsättning att från ovan först angivna synpunkt sett intet är att erinra emot den ifrågasatta restitutionsrätten, får generaltullstyrelsen i underdånighet föreslå, att ett eventuellt bifall till ansökningen formuleras såsom medgivande, att, sedan bolaget under återstoden av innevarande år infört utländskt råsocker för att tjäna såsom reserv för den inhemska marknaden, bolaget tillsvidare må vid utförsel till Norge före den 1 juli 1918 av raffinerat socker, topp-, kandi- eller kak-, vare sig detta tillverkats av utländskt eller inhemskt råsocker, efter ansökning hos generaltullstyrelsen åtnjuta restitution av den tull, som av bolaget blivit erlagd för en motsvarande kvantitet av det såsom reserv införda råsockret, vilken restitution skall utgå med 8 öre för kilogram av det utförda sockret. Såsom villor för denna restitutionsrätt synes böra i övrigt stadgas,

att bolaget vid råsockrets angivning till förtullning skriftligen anmäler, att detta socker är avsett att tjäna såsom reserv för den inhemska marknaden;

att bolaget till generaltullstyrelsen ingiver förteckning, upptagande allt det råsocker, som för nämnda ändamål importerats med utsättande av platsen, varest och tiden då råsockret blivit infört, samt lägenheten med vilken införseln skett;

att exportangivningsinlagan innehåller uppgift om avsikten att för varan erhålla restitution enligt det Eders Kungl. Maj:ts beslut, varigenom restitutionsrätt medgives;

att vederbörande tullkammare attesterar utförselvarans beskaffenhet och nettovikt;

att i övrigt för utförselns verificering i tillämpliga delar gäller vad i § 13 av nådiga förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911 finnes stadgat beträffande varor, för vilka tullrestitution är därstädes medgiven;

att i varje restitutionsansökning noggrant angivas de förtullningsposter, å vilka avskrivning bör ske för det belopp, varå restitution begäres; samt

att bolaget vidkännes alla av det lämnade medgivandet uppkommande kostnader.

Tiden, då, med tillämpning av ett eventuellt beslut i den riktning, som nu ifrågasättes, export av socker må taga sin början och vilken kvantitet socker, som i förhållande till myckenheten infört råsocker må utföras, därom läser Eders Kungl. Maj:t i sinom tid komma att meddela beslut.»

Med anledning av generaltullstyrelsens förslag, att restitutionsrätten icke skulle utsträckas utöver vad i § 13 mom. 1 av gällande tulltaxeförordning vore medgivet beträffande socker, vilket innebär, att rätt till restitution av tull vid utförsel av raffinerat socker skulle

*Svenska
sockerfabriks-
aktiebolagets
skrivelse den
8 mars 1916.*

vara inskränkt att gälla endast för topp-, kandi- och kaksocker, har svenska sockerfabriksaktiebolaget i en till Kungl. Maj:t den 8 mars 1916 ingiven skrift framhållit, att en sådan inskränkning vore med nu tillämpade fabriksmetoder synnerligen olämplig och skulle praktiskt taget göra hela restitutionsrätten illusorisk. Kandi- och kaksocker förekomme numera icke i allmänna marknaden och toppsocker i ytterst ringa omfattning, i det att den konsumerande allmänheten numera huvudsakligen begagnade sig av på maskinell väg åstadkommet bit- och krossocker av olika slag. Bolaget hemställde därför att den av generaltullstyrelsen föreslagna begränsningen icke måtte vinna beaktande, utan att den ifrågasatta restitutionsrätten måtte, såsom bolaget föreslagit, få ifrågakomma vid utförsel av raffinerat socker av alla slag. Det nu framkomna förslaget avsåge, påpekade bolaget, endast ett tillfälligt förhållande av begränsad omfattning och avsåge icke att föranleda någon egentlig förändring i den bestående tulltaxeförordningen.

Kontroll-
styrelsens
promemoria.

Vidare har i anledning av generaltullstyrelsens ovan berörda utlåtande av kontrollstyrelsen till finansdepartementet avgivits en promemoria av följande lydelse:

»Beträffande frågan, huruvida restitutionssatsen 8 öre vid den ifrågasatta exporten av raffinerat socker bör gälla, vare sig sockret tillverkats av det importerade utländska råsockret eller av *inhemskt* råsocker, är att framhålla, att det praktiskt taget är nästan omöjligt att vid ett raffinaderi, som bearbetar råsocker från flera råsockerfabriker, avgöra, om den erhållna raffinaden härleder sig från den ena eller andra råsockerfabrikens råsocker. På samma sätt är det ock, om i ett i full gång varande raffinaderi en del utländskt råsocker införes i fabrikationen omöjligt att undvika, att den erhållna raffinaden blir åtminstone delvis en blandningsprodukt av inländskt och utländskt ursprung. Statens intresse är fullt bevakat, om exporten begränsas till $\frac{9}{10}$ av importen.

Uppdelningen av socker: raffinerat, alla slag, i topp-, kandi- och kak- samt krossat eller pulveriserat socker förekommer första gången i 1860 års tulltaxa och har sedan alltjämt bibehållits.

I 1860 års tulltaxa upptages restitution för raffinerat socker, *alla slag*, till 10 öre för 1 skålpund, sålunda även för krossat eller pulveriserat.

Samma formulering av denna rubrik bibehålles till år 1880, då restitution beviljades endast för raffinerat socker: topp-, kandi- och kak-.

Att kross- och pulveriserat socker från denna tid undantagas från restitution, kan bero därpå, att dessa sorter ej hade samma renhetsgrad som topp-, kandi- och kaksocker; och då råsockertillverkningen samtidigt utvecklats så, att det framställda råsockret i renhetsgrad kom närmare de mindre rena raffinadsorterna, kunde ju en förväxling av sekunda raffinad och prima råsocker lätt äga rum. Å andra sidan har sockrets framställning i form av topp-, kak- och kandi- hittills fått vara tillräcklig garanti för att varan utgjorts av raffinad och ej av råsocker.

Det enda rationella sättet att bestämma gränsen mellan råsocker och raffinad är fixerandet av sockerhalten till viss minimiprocent för raffinad. Bestämmas t. ex. att med raffinad avses socker med *minst* 99 procent rent socker, torde man kunna vara säker, att ingen förväxling av råsocker och raffinad kan behöva komma ifråga.

Möjligen kan minimihalten av socker i raffinad sättas högre t. ex. till 99.5 procent, men torde 99 procent ur praktisk synpunkt vara tillfredsställande.

Sockrets framställning i form av toppar eller kakor innebär ej någon garanti för renheten.

Formuleringen: raffinad; topp-, kandi- och kak- måste även anses föråldrad och otidsenlig, då däri ej särskilt upptages *bitsocker*, vilket t. ex. 1913—1914 utgjorde omkring 30 procent av raffinadtillverkningen i Sverige, under det toppsockret utgjorde omkring 20 procent.»

Sedan vederbörande föredragande i generaltullstyrelsen satts i tillfälle att taga del av såväl sökandebolagets skrivelse den 8 mars 1916 som kontrollstyrelsens nyssnämnda promemoria, har från honom inkommit en promemoria, däri han, under hänvisning till att i fråga om bestämmandet av ett sockerfabrikats egenskap av raffinerat socker kontrollstyrelsen, utan att i detta avseende göra skillnad mellan å ena sidan topp-, kandi- och kaksocker och, å andra sidan, övriga slag av raffinerat socker, såsom bitsocker samt krossat och pulveriserat socker, förklarar att såsom raffinerat socker kunde anses ett socker med minst 99 procent rent socker, vidare anför:

Föredragandens i generaltullstyrelsen promemoria.

»Med avseende härå och vad i övrigt i berörda promemoria anförts synes ett eventuellt medgivande av restitution efter 8 öre för kilogram vid den nu ifrågasvarande utförseln av raffinerat socker kunna utsträckas att omfatta alla slag av sådant socker, under förutsättning att någon slags garanti erhålles, att sockret innehåller minst 99 procent rent socker. Då det torde innebära onödigt stora praktiska svårigheter att föreskriva kemisk undersökning av varje utförselpost, synes det vara tillfyllest att förvärva denna garanti genom en högtidlig försäkran av exportören.

Om detta förslag gillas, torde *dels* den i generaltullstyrelsens underdåniga utlåtande den 3 dennes bland villkoren för restitutionsrättens åtnjutande föreslagna föreskriften angående exportangivningsinlagan bära erhålla följande förändrade lydelse:

»att exportangivningsinlagan innehåller uppgift ej mindre om avsikten att för varan erhålla restitution enligt det Eders Kungl. Maj:ts beslut, varigenom restitutionsrätt medgives, än även om det raffinaderi, från vilket exporten äger rum»;

dels och närmast därefter bland villkoren intages en föreskrift av exempelvis följande lydelse:

»att exportangivningsinlagan är åtföljd av en av disponenten eller direktören vid det raffinaderi, från vilket exporten äger rum, på tro och heder avgiven försäkran, att exportvaran utgöres av raffinerat socker, innehållande minst 99 procent rent socker.»

Statens livs-
medelskom-
mission.

Slutligen har statens livsmedelskommission i infortrat utlåtande den 23 mars 1916 förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till bolagets framställning med de av kontrollstyrelsen i dess yttrande den 2 i samma månad föreslagna modifikationer.

Departements-
chefen.

Svenska sockerfabriksaktiebolagets förevarande framställning synes närmast vara att betrakta såsom en säkerhetsåtgärd till förhindrande av att bolaget, i följd av i landets intresse företagen sockerimport, skulle kunna utsättas för en eventuell ekonomisk förlust. Med hänsyn härtill och då förutsättningen för utförseln givetvis är, att ej därigenom föranledes någon höjning av sockerpriset inom Sverige samt att densamma allenast kommer att äga rum för den händelse, att, sedan landets egen sockerkonsumtion blivit tillgodosedd, ett överskott i den inhemska sockertillgången i anledning av importen skulle uppstå, finner jag i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, som därom yttrat sig, hinder i berörda avseende ej möta för bifall i huvudsak till bolagets framställning.

Ej heller lära Brysselkonventionens bestämmelser böra föranleda ett avvisande av den ifrågakommande framställningen. Härutinnan tillåter jag mig återberöra vad i berörda avseende förekommit under handläggningen av de tvenne föregående framställningarna om skattefri sockerutförsel. Sålunda anförde jag till statsrådsprotokollet den 22 september 1914, då frågan om skattefri export av socker till Norge förelades Kungl. Maj:ts till prövning, bland annat, följande:

»Enligt art. 6 i nämnda konvention skall Sverige i likhet med vissa andra länder, så länge det icke exporterar socker, vara fritaget från vissa i föregående artiklar omförmälda särskilda förpliktelser, vilka det i varje fall icke kan vara fråga om, att landet nu, endast för att möjliggöra den önskade exporten till Norge, skulle ikläda sig. Av de förhandlingar, som vid konventionens förnyande år 1908 fördes mellan ombuden för de intresserade staterna, torde emellertid med full tydlighet få anses framgå, att en tillfällig export av den begränsade omfattning, som nu för Sveriges del ifrågasatts, icke kan betraktas såsom stridande mot konventionens bestämmelser. Då vid konferensen från en av de därvid representerade staterna såsom villkor för fortsatt anslutning till konventionen krävdes rättighet att årligen exportera en viss mängd socker, utan att landet därför skulle bliva behandlat såsom sockerexporterande i den mening, som i konventionen därmed avses, framhölls nämligen från flera håll, att ett land icke borde anses såsom sockerexporterande på grund av minimala eller tillfälliga exporten utan att härför skulle fordras en fortfarande export

(exportations suivies), som hade till föremål ganska avsevärda kvantiteter; och förenade sig samtliga ombuden i ett uttalande om välvillig hållning vid bedömandet av frågan om efterlevnaden av konventionens nu ifrågasvarande artikel.

Under sådana omständigheter och då det nu upplysts, att Norge under de rådande exceptionella förhållandena icke är i stånd att från de i egentlig mening sockerexporterande länderna fylla sitt behov av dylik vara, torde det enligt min bestämda övertygelse icke kunna anses innebära någon överträdelse av Brysselkonventionens bestämmelser, om Sverige i den begränsade omfattning, som dess egna tillgångar medgiva, under en tid framåt tillåter skattefri export av socker till Norge, för att såmedelst bidra till avhjälpande av den i sagda land rådande bristen å ifrågasvarande konsumtionsartikel.»

Och vid anmälan den 24 april 1915 av svenska sockerfabriksaktiebolagets förenämnda ansökan om export ej blott till Norge utan även till annat land framhöll jag såsom min bestämda uppfattning, att den begränsning till kvantiteten, varom det i förevarande fall under alla omständigheter måste bliva fråga, i förening med de exceptionella förhållanden, under vilka exporten företoges, måste anses innebära en fullgod garanti för att densamma, även med de föreslagna lättnaderna i avseende å exportland med mera, icke komme att betraktas såsom stridande mot konventionens bestämmelser. I denna min uppfattning styrktes jag av den omständigheten, att då vid konventionens förnyande år 1908 frågan om »minimala och tillfälliga exporter» bragtes på tal, såsom förutsättning för att dylik export skulle anses föreligga, icke syntes hava ifrågasatts någon begränsning i avseende å exportorten utan endast i avseende å exportkvantiteten. Jag ansåg mig sålunda kunna tillstyrka bifall till sökandebolagets hemställan i hela dess vidd, därvid jag emellertid med hänsyn till konventionen föreslog, att i själva förordningen skulle meddelas föreskrift om en högsta medgiven exportkvantitet.

Med hänsyn till dessa mina bestämda förklaringar ansåg sig såväl 1914 års senare riksdag som 1915 års riksdag, under framhållande av att vid ärendenas behandling inom riksdagen det givetvis ej varit tillfälle att ingå i närmare prövning av innebörden av de av mig omförmälda, vid Brysselkonventionens förnyande förda underhandlingarna, ej hava anledning att ur denna synpunkt hysa betänkligheter mot antagande av propositionerna i ämnet.

I betraktande av vad sålunda förekommit, torde det vara uppenbart, att jag, såsom jag redan antytt, beträffande den nu förevarande framställningen, vilken ju är av ännu obetydligare räckvidd än de föregående

av Kungl. Maj:t och riksdag bifallna och avser en export, som skulle motsvara verkställd import, ej kan hysa tvekan därom, att den nu av sökandebolaget ifrågasatta skattefria exporten på intet sätt kan anses innebära någon överträdelse av Brysselkonventionens bestämmelser.

Beträffande de närmare villkoren för utförseln torde i tillämpliga delar böra gälla vad därom i fråga om tidigare exportmedgivanden föreskrivits. Åt Kungl. Maj:t torde således böra överlämnas att i varje särskilt fall pröva, huruvida och i vilken omfattning export får äga rum, samt därvid även bestämma, under vilka villkor utöver de i 4 § av sockerbeskattningsförordningen stadgade utförseln må medgivas. En given förutsättning i förevarande fall för sockerexporten är dock, att den begränsas till en kvantitet, motsvarande den myckenhet råsocker, som till landet importerats efter viss tid, förslagsvis den 1 januari innevarande år. Vid denna avvägning synes, på sätt kontrollstyrelsen föreslagit, 90 kilogram raffinerat socker böra anses motsvara 100 kilogram råsocker.

Vad angår den ifrågasatta tullrestitutionen anser jag densamma böra medgivas för allt slags raffinerat socker till ett belopp av 8 öre per kilogram. De närmare villkoren för restitutionens åtnjutande torde böra bestämmas av Kungl. Maj:t; och jag anhåller att framdeles få återkomma därtill. Jag vill dock redan nu giva tillkänna, att jag finner de av generaltullstyrelsen föreslagna villkoren med de av föredraganden inom styrelsen sedermera förordade förändringarna böra i huvudsak godkännas med den jämkning dock, att, för fullt säkerställande av statens rätt, det föreskrives, att sockerhalten i exportvaran utgör minst 99.5 procent rent socker.

På Kungl. Maj:t torde vidare ankomma att tillse, att alla kostnader, som på grund av kontroll och dylikt genom nu ifrågasatta skattelindringar drabba statsverket, bliva på ett eller annat sätt av exportören gottgjorda.

Tiden för skattefri sockerexport, på sätt nu föreslagits, torde böra begränsas till den 1 juni 1917.

Sedan departementschefen härefter uppläst ett i enlighet med ovan angivna grunder utarbetat förslag till förordning angående utförsel av socker under viss tid utan erläggande av sockerskatt, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga nämnda förslag

dels ock medgiva, att vid utförsel av socker, som kunde komma att äga rum på grund av bestämmelserna i samma förordning, finge, under de villkor Konungen föreskreve, restitutionsvis av tullmedlen utbetalas 8 öre för varje kilogram av den utförda varan.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnar Schumacher.
